

سۇئال

مەن رامزان ئىپى كېرىشتىن ئىلگىرى ئېھتىلام بولۇپ قالدىم، ئوپىراتسىيە قىلىنغانلىقىم ئۈچۈن يۇيۇنۇشقا قادىر بولالمىدىم، ئەۋرىتىمنى قەغەز بىلەن سۈرتىۋەتتىم، روزا تۇتتۇم، بۇ جەرياندا ئادا قىلغان ئىبادەتلىرىمنى قايتىدىن قىلىشىم كېرەكمۇ؟ بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلى جاۋاب

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھ تائالاغا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت-سالاملىرى بولسۇن.

بىرىنچى: قېرىندىشىم ئەگەر سىز جاراھەت سەۋەبىدىن يۇيۇنالمىسىڭىز تەيەممۇم قىلىڭ، ئومۇمى ئالىملارنىڭ قارىشىدا تاھارەت ئالدىغان كىشىگە سۇ بولمىغاندا تەيەممۇم قىلىش يولغا قويۇلغاندەك، كۆپچىلىك ئالىملارنىڭ قارىشىدىمۇ ھەيىز، نىپاس ۋە جۇنابەتتىن يۇيۇنۇشتىن تەيەممۇم قىلىش يولغا قويۇلغان. [ئىمام نەۋەۋىينىڭ "ئەل مەجمۇئ شەرھىل مۇھەزەب" 2-توم 207-بەت].

بۇنىڭ دەلىلى: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ناماز ئوقۇغاندا ناماز ئوقۇماي ئولتۇرغان كىشى توغرىسىدىكى ھەدىس بولۇپ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام نامازدىن سالام بېرىپ ئۇ كىشىدىن: «ئى پالانى! نېمە ئۈچۈن جامائەت بىلەن ناماز ئوقۇمايسىز؟» ئۇ كىشى: جۇنۇپ بولۇپ قالغان ئىدىم، يۇيۇنغىلى سۇ يوق دېدى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «توپىدا تەيەممۇم قىلىڭ، شۇ سىزگە كۇپايە قىلىدۇ» دېدى. [بۇخارى رىۋايىتى 344-ھەدىس. مۇسلىم رىۋايىتى 682-ھەدىس].

ئىككىنچى: روزىنىڭ توغرا بولىشى ئۈچۈن تاھارەت شەرت ئەمەس. ئائىشە ۋە ئۇمۇم سەلىمە رەزىياللاھۇ ئەنھۇلاردىن بايان قىلىنغان ھەدىستە: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام (ئېھتىلام بولماستىن) ئاياللىرى بىلەن بىرگە بولۇپ تاڭ ئاتقۇزاتتى، ئاندىن يۇيۇنۇپ روزىسىنى داۋاملاشتۇراتتى» دېگەن. [بۇخارى رىۋايىتى 1926-ھەدىس. مۇسلىم رىۋايىتى 1109-ھەدىس].

ئەر-ئاياللىق مۇناسىۋەت قىلىپ تاڭ يورۇغاندا يۇيۇنغانلىق بايان قىلىنغان تۇرسا، ئېھتىلام بولۇپ تاڭ يورغاندىن كېيىن يۇيۇنۇش ئەلۋەتتە توغرا بولىدۇ، چۈنكى جىنسى مۇناسىۋەت ئىككى تەرەپنىڭ ئىختىيارلىقى بىلەن بولىدۇ، ئېھتىلام دېگەن ئىنساننىڭ ئىختىيارلىقىسىز بولىدۇ.

ئالىملار ئېھتىلام سەۋەبىدىن جۇنۇپ بولغان كىشىنىڭ روزىسىنىڭ توغرا بولىدىغانلىقىدا ئوخشاش قاراشتا بولدى. ماۋەردىي مۇنداق دەيدۇ: "ئىسلام ئالىملىرى: بىر كىشى كېچىدە ئېھتىلام بولۇپ تاڭ يورۇغچە يۇيۇنۇش پۇرسىتى بولسىمۇ يۇيۇنماي جۇنۇپ ھالەتتە تاڭ ئاتقۇزغان بولسا، ياكى رامزاننىڭ كۈندۈزدە ئېھتىلام بولۇپ قالغان بولسا، ئۇ كىشىنىڭ روزىسى توغرا بولىدۇ دېگەن قاراشتا ئوخشاشتۇر. [ئەل مەجمۇئە" 6-توم 308-بەت].

ئۈچىنچى: سىز زور خاتالىق سادىر قىپسىز، ئۇ بولسىمۇ تاھارەت ئالماي ناماز ئوقۇپسىز، ئالىملارنىڭ ئورتاق قارىشىدا نامازنىڭ توغرا بولۇشى ئۈچۈن تاھارەت بولۇش شەرت، بۇ قاراشنى ئىبنى مۇنزىر "ئەل ئىجمائ" 1-تومدا، نەۋەۋىي "شەرھىل مۇسلىم" 3-توم 102-بەتتە نەقىل قىلغان.

سىز مۇشۇنداق خاتالىققا چۈشۈپ قالماسلىق ئۈچۈن ئىلىم ئىگىلىرىدىن سورىشىڭىز كېرەك ئىدى، ئاللاھقا شۈكۈرلەر بولغان ھازىرقى دەۋرىدە پەتىۋا سوراڭىز يوللىرى ئاسان بولۇپ كەتتى، دىنى ھۆكۈملەرنى بىلىش ۋە سوراڭىز بەك ئاسان بولۇپ، ھېچ كىشىگە قىيىن بولمايدۇ، سىز بۇ ئىشنىڭ ھۆكۈمىنى بىلىشكە سەل قارىغانلىقىڭىز ئۈچۈن ئاللاھقا تۆۋە قىلىپ، خاتالىقىڭىز ئۈچۈن كەچۈرۈم سوراڭىز، ئەگەر سەل قارىمىغان بولسىڭىز، ئاللاھ تائالا ئۆزىنىڭ رەھمىتى ۋە مەرھەمىتى بىلەن سىزگە ياخشىلىق قىلىپ نادانلىقتا قىلغان ئىشىڭىزنى ئەپۇ قىلىدۇ.

ئالىملار: ئىلگىرى تاھارەتسىز ئوقۇغان نامازلارنىڭ قازاسىنى قىلامدۇ ياكى قىلامدۇ؟ دېگەن مەسىلىدە ئىختىلاپ قىلىشتى: مۇشۇنداق مەسىلىدە، ئۇ كىشىنىڭ بىلمىگەنلىكى ئۈزۈر بولىدۇ، ئۇ كىشى جاراھەت سەۋەبىدىن يۇيۇنالمىدى، جۇنابەتتىن يۇيۇنۇشنىڭ ئورنىغا تەيەممۇم قىلىشنىمۇ بىلمەيتتى، شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇ كىشىگە: ئۆتكەن نامازلارنىڭ قازاسىنى قىلىش كېرەك بولمايدۇ.

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھۇمۇ بۇ قاراشنى كۈچلاندۈرۈپ، "پەتىۋالار مەجمۇئەسى" 23-توم 37-بەتتە مۇنداق دەيدۇ: "يۇيۇنۇشنىڭ ۋاجىپلىقىنى بىلمىگەن كىشى، ئۇنى بىلگەن ۋاقتىدا شۇ ۋاقىتتىكى ۋە ئۇنىڭدىن كېيىنكى نامازلارنى ئادا قىلىدۇ، ئۆتۈپ كەتكەن نامازلارنى قايتىدىن ئادا قىلمايدۇ، بۇ توغرىدا بۇخارى ۋە مۇسلىمدا بايان قىلىنغان ھەدىستە، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام نامازنى مۇكەممەل تولۇق ئادا قىلىشنى بىلمەيدىغان سەھرالىق كىشىگە: «نامازىڭنى قايتىدىن ئادا قىلغىن، ھەقىقەتەن سەن نامازنى ئادا قىلمىدىڭ» دېگەن. ئۇ كىشى: سىنى ھەق بىلەن ئەۋەتكەن زات بىلەن قەسەم! مەن بۇنىڭدىن تۇلۇق-مۇكەممەل ئوقۇيالمىسەن، قانداق قىلسام نامازنى توغرا ئوقۇيمەن بۇنى ماڭا ئۈگۈتۈپ قويسىلا؟ دېدى.

پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۇ كىشىگە نامازنى تولۇق ئوقۇشنى ئۈگۈتۈپ قويدى، شۇ ۋاقىتتا ئوقۇيدىغان نامازنى قايتىدىن ئوقۇشقا بۇيرىدى، ئۇ كىشى: مەن بۇنىڭدىن چىرايلىق-تولۇق ئوقۇيالمىسەن دېگەنلىكى ئۈچۈن ئىلگىرى ئوقۇغان نامازلارنىڭ قازاسىنى قىلىشقا بۇيرۇمدى. شۇنىڭدەك، ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ جۇنۇپ بولۇپ قالغاندا نامازنى ئوقۇمىغان، ئەمما رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ئۇلاققا ئوخشاش توپىدا ئېغىن ئاندىن ئوقۇغان، ئەبۇ زەررىمۇ جۇنۇپ بولۇپ قالغاندا ئوقۇمىغان نامازلارنى قايتىدىن ئوقۇشقا بۇيرۇمىغان. يەنە خۇن كېسىلى بولۇپ قالغان ئايالى، ئۇ ئايال: مەندىن خۇن بەك كېلىدۇ، ئۇ ۋاقىتتا ناماز

ئوقۇيالىمايمەن ۋە روزا تۇتالمايمەن دېگەندە، ئۇنىمۇ ئۆتۈپ بولغان ئىبادەتنى قايتا ئادا قىلىشقا بۇيرۇمىغان، رامزاندا تاڭ يورۇپ ئاق يېنى قارا يېتىن ئايرىغۇدەك يورۇق چۈشكۈچە بىر نەرسە يېگەن كىشىنىمۇ شۇ كۈندىكى روزىنى قايتىدىن تۇتۇشقا بۇيرۇمىغان. ناماز دەسلەپتە ئىككى رەكئەت، ئىككى رەكئەتتىن پەرىز بولغان، مەدىنىگە ھىجرەت قىلغاندىن كېيىن مۇقىم تۇرۇپ ئوقۇيدىغان ناماز زىيادە بولۇپ تۆت رەكەت پەرىز بولدى، بۇنى مەككە، ھەبەشىستان ۋە باشقا يېزا-قىشلاقلاردا تۇرىدىغان مۇسۇلمانلار مەلۇم ۋاقىتتىن كېيىن بىلگەن، ئۇ ئارىلىقتا ئىككى رەكەتتىنلا ئوقۇغان، ئۇلارنىمۇ ئارىلىقتىكى نامىزنى تولۇقلاپ ئوقۇشقا بۇيرۇمىغان، قىبلە ئۆزگەرگەندىن كېيىنمۇ بۇنى بىلمەي بەيتىل مەقدەسكە قاراپ ناماز ئوقۇغانلارنى خەۋەر يەتكەندىن كېيىن ئارىلىقتىكى نامازلىرىنى قايتىدىن ئوقۇشقا بۇيرۇمىغان.

ئاندىن مۇنداق دەيدۇ: ئىسلام دەسلەپكى دەۋرىدە، ئەر-ئايالچىلىق مۇناسىۋەت قىلىپ مەنىي چىقىمىسا يۇيۇنۇش كېرەك بولمايتتى، كېيىن بۇ ھۆكۈم ئەمەلدىن قالغان، نۇرغۇن ساھابىلار مەنىي چىقىمىسىمۇ يۇيۇنىدۇ دېگەن ھۆكۈمنى بىلمەي، مەنىي چىقىمىغاندىن كېيىن يۇيۇنۇش كېرەك بولمايدۇ، شەرىئەتتە بۇيرۇلغان يۇيۇنۇش بويۇنچە يۇيۇنماستىن بىلمەي جۇنۇپ ھالەتتە ناماز ئوقۇغان، ئۇلارنىمۇ بىلگەندىن كېيىن قايتىدىن ئادا قىلىشقا بۇيرۇمىغان.

شەيخ ئىبنى ئۇسەيمىن رەھىمەھۇللاھىدىن: "بىر كىشى جۇنۇپ بولۇپ، يۇيۇنۇپ بولغىچە جامائەتكە يېتىشەلمەيسەن دەپ تاھارەت ئېلىپلا بامدات نامىزىنى ئادا قىلغان بولسا قانداق بولىدۇ؟ دەپ سورالغاندا، شەيخ مۇنداق دېگەن: توغرىسى، ئەگەر ئۇ كىشى بۇ ئىشنى بىلمەسلىكتىن قىلغان بولسا، ئۆزۈسى قوبۇل قىلىنىدۇ. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالاممۇ نامازنى توغرا ئوقۇيالىمايدىغان كىشىنى، بەك خۇن كەلگەنلىكى ئۈچۈن نامازنى تەرك قىلغان ئايالنى، تەيەممۇدا توپىدا ئېغىناش كۇپايە قىلىدۇ دەپ قاراپ، توپىدا ئېغىنىغان ئەمما ئىبنى ياسىر قاتارلىقلارنىڭ نامازلىرىنى قايتىدىن ئادا قىلىشقا بۇيرۇمىغان. بۇ توغرىدا دەلىل بەك كۆپ". "ئايلىق ئوچۇق سۆھبەت - 54" نومۇر. 21806 ۋە 45648 نومۇرلۇق سوئاللارنىڭ جاۋابىغا قارالسۇن. ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.